

Ольга ПУНІНА

к. філол. наук, доцент,
Донецький національний університет

ВАРВАРА ЧОРНА ЯК ЛІТЕРАТУРНА МІСТИФІКАЦІЯ

На першому плані статті – художньо-літературні спроби, пов’язані з іменем Варвари Чорної, маловідомої поетки 20-х років ХХ століття, що за стильовими показниками працювала в царині авангарду. За рядом ознак обґрунтовується, що поетка Варвара Чорна – містифікація сучасного письменника, редактора альманаху «Кальміус» Олега Солов’я.

Ключові слова: авангард, містифікація, «червоний ренесанс» («розстріляне відродження»), лірика.

я жєнщина амазонїї
лише спробуй
буржуй
зачєпи
чорний ворон і чорне волосся
і плоть моя – синїй пожар
я – жєнщина амазонїї
я дихаю смертю
Варвара Чорна «Амазонїя»

Не чїпайте,
Не чїпайте мене сьогодня.
В моїй душі вогонь,
В моїй душі –
Відблиски
Тисячолїтнїх змагань...
Юліян Шпол «Не чїпайте...»

Про чоловічу спроможність українського авангарду в історико-літературному контексті останніх десятиліть вдало висловлено – кількісно і якісно – ряд міркувань. Ціла когорта літературознавців кількох поколінь (З. Голубєва, М. Сулима, О. Ільницький, М. Шкандрій, Л. Сенік, В. Мельник, Г. Черниш, С. Павличко, Р. Мельників, С. Матвієнко, Н. Іванова, Л. Кавун, Н. Бернадська, О. Журенко, Я. Цимбал, С. Захаркін, О. Сінченко, О. Боярчук, О. Соловей, Ю. Данькевич, О. Філатова, О. Ушкалов та ін.) працює на ствердження цього космосу колосальної фалосної енергетики, що, власне, і формує нереалістичну – футуристичну, експресіоністичну, сюрреалістичну – складову української літератури 20–30-х років ХХ століття. Така увага до чоловічого простору цілком слушна, враховуючи ту зливу імен – Михайль Семенко, Гео Шкурупій, Микола Хвильовий, Майк Йогансен, Нік Бажан, Юліан Шпол, Олекса Слісаренко, Дмитро Бузько, Леонід Скрипник, Фавст Лопатинський, Гео Коляда, Тодось Осьмачка, Євген Плужник, Олекса Влизько, Юрій Яновський, Олександр Довженко й ін. – та їхніх доробків, які наповнюють явище-добу «червоного ренесансу» сенсом.

На тлі подібного масштабу складно запримітити активні зацікавлення проявами жіночого, що, на відміну від «конфлікту між статями» (С. Павличко), опозиції феміністичного і патріархального українського *fin de siècle*, позначеного «викликом, який кинули жінки-письменниці домінуючій чоловічій традиції» [1, с. 78], у 20-х роках набувають контактування інакшого характеру – інтегративного: опанування спільної тематики, проблематики, образності, використання типових авангардних прийомів для їхнього втілення. Показовим свідченням тому є доробок «маленької поетеси»⁴ переважно, на

⁴ А судячи з «Інтимної сповіді» Юрія Смолича «Рая» [2, с. 15], творча інтеграція, взаємозв'язок промовисто виявляється і в особистому житті Троянкер – божевільна прихильність до чоловіків, стан постійної закохуваності: італієць-приборкувач тигрів, Володимир Сосюра, Панаїт Істраті, Юрій Смолич...: «...була Рая віртуозом розпусти і

думку Я. Цимбал, єврейської теми [3, с. 14] Раїси Троянкер, постать якої (на рівні з учасницею угруповання «Ланка-МАРС» Марією Гонтою (Галич)⁵) насамперед, але лаконічно й надмір помірною, і беруть до уваги фахівці українського літературного авангарду, утім, не без своєрідного прагматизму. Так, С. Матвієнко констатує: «Ім'я Раїси виринає час від часу з глибини літ, і щоразу, ясна річ, причиною стає та ж «модна тема» [4, с. 14] (йдеться про звернення до завше спокусливого мотивного комплексу еротичності в художньому творі, зокрема ця практика властива молодим літературознавцям і водночас представникам покоління так званих «двотисячників» у літературі, наприклад, О. Коцареву, Ю. Стахівській). Інтегративний характер контактування чітко простежується на прикладі ліричного твору «Капітан і китаянка», в якому банальна тема любові ґрунтується на суто футуристичних мотивах (див. приміром, «Захищай Китай», «Пісня зарізаного капітана», «Переможець Дракона» Гео Шкурупія) екзотичного в синтезі із буденним (він – капітан, вона – китаянка; їх стосунки компенсують велич першого й ницість другої): «Капітане, любий капітане! / Спогад мій – розсипане намисто. / Наші ночі – наче віскі п'яні, / Наші ночі духмяні, як пристрасть. // У задусі тьмяного Гонконгу, / У таверні «Зустріч і розстання» / Під виття розпачливого гонгу / Я тебе побачила, коханий» [5, с. 15].

Проте остаточно вписати в історію українського літературного авангарду жінку-письменницю (наразі не тільки про більш-менш відому й доступну окремими творами Раїсу Троянкер чи Марію Галич, а й учасниць панфутуристичного руху Зою Чайковську, дружину Гео Шкурупія Варвару Базас,

еротичність її була феноменальна: її фізичне бажання, здавалось просто сотилось з її маленької істоти...» [2, с. 15].

⁵ Творчість цієї мисткині-прозаїка навіть стала об'єктом розгляду в дисертації О. Воронцової – «Особливості творчості Марії Галич у контексті літературної організації "Ланка" – МАРС» (К., 2004).

Б. Степанову, Пинькову⁶, імена яких викреслені з історії українського футуризму, а й відтак авангарду в цілому, на відміну від росіянок Єлени Гуро, Єкатерини Нізен, Марії Синякової, Вери Інбер) як потужну одиницю, фахову й технічно майстерну, спроб не робиться. На цьому наголошується в нашій статті 2007 року «Знекровлений український футуризм: Варвара Чорна під впливом чоловічої експериментаторської гвардії» [6], де вдаємося до прочитання (втім, у дечому незавершеному, на чому насамперед й акцентуватимемо в подальшому) невідомої широкому загалу збірки футуристичних віршів «НЕП» не менш невідомо-загадкової краматорської поетки *Варвари Чорної*. Уперше ця збірка з'явилася на сторінках літературно-мистецького альманаху «Кальміус» (число перше за 2005 рік) [7] з передмовою-літературною силуеткою місцевого дослідника Леоніда Скрипника [8].

Викликає певну пересторогу той факт, що з іменем цієї поетки-футуриста стикаємося чи не вперше, адже жоден солідний фоліант, вузькоспеціалізована стаття (крім зазначеної) зі створення-писання історії українського футуризму не згадує ані Варвари Чорної, ані Варвари Чернової (яка, між іншим, аж ніяк не пов'язана з футуристом Леонідом Черновим (див. про нього: [9]) (автонім – Малошийченко)). Можливо, все цілком закономірно, якщо йти вслід переконливій (факти біографії футуриста підібрані впевнено впливові – народження в родині залізничника й вчительки (нагадує біографію Гео Шкурупія), навчання у приватній скульптурній студії Елеонори Блох у Харкові, відвідування Агітаційних майстерень Бернарда Кратко, студіювання у ВХУТЕМАСі (Москва), поява на виступах Володимира Маяковського в Політехнічному інституті, захоплення абстракціонізмом, знайомство з творчістю українських футуристів, особисті контакти з деякими із них [8, с.

⁶ Поодинокі згадані в монографії О. Ільницького «Український футуризм 1914 – 1930» (Кембридж, 1997; Львів, 2003), але не більше.

82]; а смерть поетки «виконана» в душі тієї епохи, що з відстані часу сприймається досить екзотично й екстравагантною), хоча й малогабаритній (треба думати не з провини Л. Скрипника), сільветці автора публікації в «Кальміусі», що твердить про машинопис, переданий на початку 70-х років його батькові Андрієм Юхимовичем Андрієнком, учителем української мови, мати якого «була особисто знайома із Варварою Черновою, що прибрала псевдо Варвара Чорна на початку 1920-х років» [8, с. 82].

Якщо прийняти на віру цей факт про першодрук, першопояву імені поетки, то можна вповні погодитися з Л. Скрипником і стверджувати про доповнення «до осмислення історії українського футуризму» [8, с. 83], враховуючи специфіку ліричних творів Варвари Чорної – передовсім, експеримент із чужими текстами та їх структурними компонентами – як художньо-літературними (Павла Тичини, Володимира Сосюра, Юліана Шпола, Михайля Семенка) так і біографічними (обіграні елементи з життєпису Михайля Семенка, Гео Шкурупія).

Утім вкотре піддаємо висловлене сумніву, адже регіональна література доволі активно, най і в профанному вигляді, вивчається місцевими крає- та літературознавцями, самі твори часто з'являються на сторінках периферійної періодики, але ім'я Варвари Чорної (Чернової) не зафіксоване в каталогах Краматорської міської публічної бібліотеки ім. М. Горького, не відбите в книзі краматорської дослідниці Н. Лапушкіної «Українське письменство Краматорська» [10], ані занотоване на сторінках газети «Краматорська правда» (до того ж виникає питання, чому краматорський поціновувач творчості поетки не розповсюдив інформацію про неї в ширших колах, а тільки скористався гостинністю донецького літературно-мистецького альманаху?). До того ж, у передмові до «НЕПу» Л. Скрипник зазначає, що певний час Варвара Чернова працювала художником у рідному місті, але реальність цього спростувати досить просто:

фонди як Краматорського художнього музею, так і Донецького обласного художнього музею не містять робіт такої мисткині, працівникам не відома її особистість.

Відтак виникає неабияка спокуса висунути припущення про літературну містифікацію в стилі двадцятих, таку позірну для самої епохи «розстріляного відродження» в різних ракурсах – від кількатекстового (наприклад, Михайль Семенко під маскою Анатолія Цебра, М. Трирога, Валер'ян Поліщук – Микити Волока, Василя Сонцвіта, Майк Йогансен – Віллі Вецеліуса, Олексій Полторацький – Ол. Озерова, Нік Бажан – М. Буша, Леонід Скрипник – Левона Лайна тощо), до власне життєвого, довготривалого (йдеться про Юліана Шпола, Миколу Хвильового, Григорія Косинку та ін.).

Проте виявити ці риси містифікаційності доволі складно на рівні текстового масиву збірки «НЕП» – твори скомпоновані ритмомелодійно, лексико-синтаксично та ідейно-образно абсолютно якісно в футуристичній стилістиці 20-х, а використані міжтекстові зв'язки (насамперед окремі образні структури зі збірок Павла Тичини «Сонячні клярнети», «Плуг», «Замість сонетів і октав», «В космічному оркестрі» – голоду, революції, музики шуму, ритму космосу, планетарного руху, розпачу, жаги; збірки Юліана Шпола «Верхи», «Червона зима», «Осінні зорі» Володимира Сосюри – серця, розхристаності, недоторканності (ця пов'язаність чітко простежується у фрагментах, обраних нами для мотто), зір; зорової поезії Михайля Семенка «Каблепоема за океан» і його ліричного твору 1922 року «НЕП» – екзотичних країн, нової політики) вкотре підтверджують схильність художніх творів до контактування. Хіба викликає певний подив надмірна вага такого контактування на початку 20-х років (утім, всі ці твори, написані й опубліковані до 1924 року включно, могли бути відомі авторці, тим паче, що вона була шанувальницею, за твердженням Л. Скрипника, Юліана Шпола та Михайля Семенка), особливо коли йдеться про факт, що стає

художнім прийомом (маємо на увазі експериментальні портрети «Михайль», «Гео»), – такий хід набув популярності лише за часів існування «Нової Генерації» (1927 – 1930), відтак Варвара Чорна, за умови своєї реальності, може посідати серйозну позицію в літературній історії через такий новаторський хід.

Хоча деякі міжтекстові зв'язки, помічені нами, здаються абсурдними, через це й викликають певні підозри в авторській автентичності. Маємо на увазі такі засоби, які між 1921 – 1922 роком Варвара Чорна не могла знати (тож і художньо обіграти), бо час їхньої появи – друга половина двадцятих, а публікації могли бути ще пізнішими. Так, у творі «Тоскно» маємо рядки: «...зимно мені і страшно / контррреволюція / жовті ікла / тоскно...» [7, с. 85], слово *контррреволюція* піддане звуковому поширенню – ужито прийом вторинного звукосимволізму, у такій формі подано провідний образ революції в поемі-пародії Едварда Стріхи (чи то – Костя Буревія, Варвари Жукової, Нахтеборенга тощо) «Пародези» (частина «Ррреволюція»): «РРРреволюцію / писати. / З тррррьома ррри-ррри! / Щоб гурррикан / ррревів / з еррреба / й ррревівлі вітррри!» [11, с. 399], що вперше видрукувано в журналі «Арка» (Мюнхен, 1947 рік, ч. 6). Щодо граматики, то зачіпає єдиний момент – це вжитий за сучасними правописними вимогами родовий відмінок іменника чоловічого роду другої відміни – «у білу здобу *парижа*» (на початку 20-х географічні назви писалися з флексією -у, відтак й у Варвари Чорної мало б бути – «у білу здобу *парижу*»).

Абсурдним (у хронологічному плані) кваліфікуємо й міжтекстовий зв'язок «еротична лірика Тичини 1926 року – еротика Чернової 1924 року», навряд чи П. Тичину можна зарахувати до літературних епігонів, зокрема маловідомої поетки з Краматорська. Порівняємо. У Тичини («Пляж» з «Кримського циклу»): «З гори вона збігла і гола лягла, – / не знає, не знає, не знає чому – *жагуче коліна сумні розняла / і сонце приймає, як мужа*» (курсив наш. – О. П.) [12, с. 395], «Я – сам. Вікно.

Сніги...» [12, с. 46] (поезія «О, панно Інно...»), у Чернової (ліричний твір «Любов»): «жагуче стегна розвела / і кличе мужа / вікно зима» [7, с. 90] – цілком подібний образний ряд.

Не досить умотивованим виглядає і персонаж публікатора корпусу збірки віршів Варвари Чорної, що прибрав собі ймення одного зі знаних містифікаторів 1927 – 1928 років на сторінках періодичного органу «Нова Генерація» Леоніда Скрипника, який під псевдонімом Левон Лайн опублікував екранізований роман «Інтелігент» [13], під найменням М. Ланський теоретизував в напрямку «лівого роману» [14] і прийом містифікації часто використовував у своїх прозових спробах, приміром, у «Матеріалах до біографії письменника Лопуцьки (З персональних спогадів)» [15]. Передовсім привертає увагу вишукано футуристичний підбір фактів, через це складається враження, що написання цього тексту займалася людина не просто філологічна, а вузькоспеціалізована, власне на періоді 20-х років ХХ століття, людина, яка знається на тогочасному літературному побуті, поетиці доби «червоного ренесансу» і, до того ж, легко й майстерно володіє набором засобів авангардного фактурозмісту, тому може давати сміливі оцінки без конкретних аналізаторських операцій. Наприклад, такі: «Готувала до друку *книгу типово футуристичних текстів...*» [8, с. 82] (курсив наш. – О. П.). Будь-які інші видання, зокрема й периферійної краматорської періодики, окрім «Кальміюсу», не містять матеріалів, підписаних іменем Леонід Скрипник, який, судячи з цієї невеличкої передмови, мав би бути дослідником високого рівня, озвученим неодноразово в сучасній літературознавчій науці.

Цілком можливо, що Леонід Скрипник – реальна особа, яка з тих чи інших причин пішла в небуття, проте більш вагомим видається варіант про містифіковану постать разом із опублікованою поеткою, такі собі здорові розваги в демократичному незалежному організмі країни. І якби не останні пасажі з «Одеси» Варвари Чорної – «матроси ідуть до вечірнього

скверу / там сміх одеситок / бриски любови / але що я тобі про це розкажу / коли ти не бачив город у моря / не бачив найкращих у світі жінок» [7, с. 90], що образно й композиційно (спосіб розвитку теми – у формі причиново-наслідкового періоду) відсилають до новели божевільного американця Чарльза Буковські «Найкрасивіша жінка в місті», що, в свою чергу, – до верлібрів головного редактора альманаху «Кальміус» Олега Солов'я (приміром, твору «ніяких віршів»: «на рахунок останнього / то зв'язок із віршами не такий уже й очевидний / але він безперечно є / варто лише припинити писати вірші» [16, с. 5], або – «тільки спочатку сідає на голос»: «я ледве утримався і не сказав їй / що це для мене звичайна справа / коли тільки сідає спочатку на голос а потім – / на член... / знаю: всіх нас дешицу нудить... / але можу про це написати хіба що вірш» [17, с. 119]), що зростає на симбіозі з достойної літератури Буковські, українських футуристів й не лише, то навряд чи мали хоча б якусь версію, хто насправді добудовує український футуризм в особі Варвари Чорної.

Тож, гіпотезу про витвір Варвари Чорної й Леоніда Скрипника Олегом Солов'єм висуваємо цілком логічно з кількох вагомих, подеколи вже й названих, деталей. По-перше, через поетику творів (уже озвучені вище компоненти). По-друге, зацікавлення (українською літературою 20–30-х років ХХ століття – творчими доробками Миколи Хвильового, Юліана Шпола, Гео Шкурупія⁷ та ін.) та професійну діяльність (викладач кафедри історії української літератури і фольклористики, лектор із курсу ХХ століття), що межують із неабиякою смутою в бік появи ґрунтовних досліджень з українського авангарду й, зокрема, передруку творів, що після 20-х не були актуалізовані в культурному просторі (звідси й, маємо підозру, активний передрук на сторінках редагованого ним літературно-

⁷ Приміром, див. його праці: [18 – 25].

мистецького альманаху забутих імен і текстів – Юліана Шпола (збірка поезії «Верхи»), Майка Йогансена (збірка оповідань «17 хвилин»), Гео Шкурупія (збірка поезії «Психетози»), Леоніда Скрипника (роман «Інтелігент») та започаткування серії видань у «Бібліотеці альманаху "Кальміус"» «Ad fontes», де встигли вийти вибрані твори – «Патагонія» – Михайля Семенка). Та, по-третє, що видається доволі промовистим моментом, через активні виступи на сторінках не лише редагованого ним літературно-мистецького органу «Кальміус», а й інших у 2000-х періодичних видань («Форма[r]т», «Золота Пектораль»), під псевдонімами критиків Вальтера Драга (між іншим, ще й графіка), Ельзи Айзеншток (звернімо увагу, береться маска жінки, створено синтетичний образ – героїня з роману «Ельза» плюс радянський літературознавець Єремія Айзеншток), Льови Роттера (взяте літературне ім'я з роману Валер'яна Підмогильного «Невеличка драма»), прозаїка (а часом і критика) Олега Кажана, біографії яких⁸ виглядають не менш захоплююче від життєпису Варвари Чорної.

Подібна схильність до містифікації в поточному літературному процесі могла служити потужним чинником для витворення літературної особистості іншого, попереднього, часу, особливо за умови, коли особистість витворюється цілісна й на правду приваблива – така, якою постала Варвара Чорна (Чернова) в рецепції авангарду по-жіночому Олегом Солов'єм. Принаймні, якщо не в історії українського авангардного руху 20-х років, то в явищі сучасної літературної містифікації місце Варварі Чорній гарантоване почесне, про це має свідчити

⁸ Наприклад: «АЙЗЕНШТОК Ельза (1982 р.). Майбутній магістр філології. Літературний критик. Мешкає у Донецьку, Місті-на-Кальміусі та в деяких інших містах Ельзасу. Любить «Кальміус» та його головного редактора; не любить Забужко, Пиркало та ІБТ; не любить, коли на вулиці зима, а у книгарнях – лише якесь малоросійське лайно; любить літо і «Шахтар – чемпіон!», і не любить інакше. Дехто говорить, що вона є прототипом героїні з нової художньої прози О. Солов'я – повісти «С, с» і роману «А-й». Останнє (по-своєму) схоже на правду» [26, с. 164].

високий рівень авторської інспірації донецького пролетарського письменника Олега Солов'я.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Павличко С.* Теорія літератури / Соломія Павличко. – К.: Вид-во С. Павличко «Основи», 2002. – 679 с.
2. *Смолич Ю.* Рая / Юрій Смолич // Коментар. – 2004. – Ч. 3 (березень). – С. 15.
3. *Цимбал Я.* Раїса Троянкер. Із двох збірок / Ярина Цимбал // Коментар. – 2004. – Ч. 3 (березень). – С. 14.
4. *Матвієнко С.* Берег літератури / Світлана Матвієнко // Коментар. – 2004. – Ч. 3 (березень). – С. 14.
5. *Троянкер Р.* Капітан і китаянка / Раїса Троянкер // Бюлетень авангарду. – Харків, 1928. – С. 15.
6. *Пуніна О.* Знекровлений український футуризм: Варвара Чорна під впливом чоловічої експериментаторської гвардії / Ольга Пуніна // Література. Фольклор. Проблеми поетики: [зб. наук. праць / редкол. М. Х. Гуменний та ін.]. – Вип. 26. – К.: Акцент, 2007. – С. 472–479.
7. *Чорна Варвара.* НЕП / Варвара Чорна // Кальміюс. – 2005. – № 1. – С. 84–91.
8. *Скрипник Л.* Про Варвару Чорну (Чернову) / Леонід Скрипник // Кальміюс. – 2005. – № 1. – С. 82–83.
9. *Мельників Р.* На розі бур театру бунтів. Штрихи до портрета Леоніда Чернова Малошийченка / Ростислав Мельників // Кур'єр Кривбасу. – 2007. – № 216-217. – С. 139–150.
10. *Лапушкіна Н. П.* Українське письменство Краматорська: До 135-річчя м. Краматорська / Н. П. Лапушкіна. – Краматорськ, 2003. – 84 с.
11. *Розстріляне відродження: антологія 1917 – 1933: Поезія – проза – драма – есей / упор. Ю. Лавріненко.* – К.: Смолоскип, 2004. – 992 с.
12. *Тичина П.* Зібр. творів: у 12 т. / Павло Тичина. – К.: Наук. думка, 1983. – Т. 1. Поезії 1906 – 1934. – 735 с.
13. *Лайн Левон.* Інтелігент. Екранізований роман на шість частин з прологом та епілогом / Левон Лайн // Нова Генерація. – 1927. – № 1-3; 1928 – № 1-8.
14. *Ланський М.* Лівий роман (До постановки питання про теорію й практику лівого роману) / М. Ланський // Нова Генерація. – 1927. – № 2. – С. 34–38.

15. *Скрипник Л.* Матеріали до біографії письменника Лопуцьки (з персональних спогадів) / Леонід Скрипник // *Нова Генерація.* – 1928. – № 11. – С. 293–303.
16. *Соловей О.* Конуси і дирижаблі: [збірка поезій] / Олег Соловей. – Донецьк: Видавнича агенція «OST», 2006. – 56 с.
17. *Соловей О.* Живі і Мертві: [вірші 2004 – 2007 рр.] / О. Соловей. – Донецьк: Видавнича агенція «OST», 2007. – 140 с.
18. *Соловей О.* Українське розхитане серце»: трагічний характер роздвоєння особистості в творчості М. Хвильового та В. Сосюри / О. Соловей // *Актуальні проблеми української літератури і фольклору.* – Вип. 1. – Донецьк, 1998. – С. 27–34.
19. *Соловей О.* Особливості стилю новелістики Миколи Хвильового / О. Соловей // *Актуальні проблеми української літератури і фольклору.* – Вип. 4. – Донецьк, 1999. – С. 171–181.
20. *Соловей О.* Микола Хвильовий та модернізм української прози 20-х років ХХ ст. / О. Соловей // *Актуальні проблеми української літератури і фольклору.* – Вип. 5. – Донецьк, 2000. – С. 110–123.
21. *Соловей О.* Про дебютну книгу Гео Шкурупія «Психетози» / О. Соловей // *Актуальні проблеми української літератури і фольклору.* – Вип. 8. – Донецьк, 2003. – С. 140–155.
22. *Соловей О.* Рання проза Миколи Хвильового в літературній критиці 1920-х років (з хрестоматійним додатком і питаннями для самоконтролю): навчально-методичний посібник / О. Соловей. – Донецьк: ДонНУ, 2003. – 172 с.
23. *Соловей О.* Футуризм і велика дуля / О. Соловей // *Кальміус.* – 2005. – Число 1. – С. 174–182.
24. *Соловей О.* Король футуропрерій [Про поезію Гео Шкурупія] / О. Соловей // *Кальміус.* – 2005. – Число 3. – С. 80–90.
25. *Соловей О.* Юліян Шпол: Життя і творчість / О. Соловей // *Актуальні проблеми української літератури і фольклору.* – Вип. 11. – Донецьк, 2007. – С. 146–160.
26. Про авторів // *Кальміус.* – 2004. – Число 1 (21). – С. 164–166.

АННОТАЦІЯ

Ольга Пунина. Варвара Черна как литературная мистификация.

Статья посвящена художественно-литературным поискам Варвары Черной – малоизвестной поэтессы двадцатых годов двадцатого столетия. За

стилевими признаками ее творчество относится к авангарду. Доказывается, что автор Варвара Черна – мистификация, которую воплотил современный украинский писатель, редактор литературного альманаха «Кальмиус» Олег Соловей.

Ключевые слова: авангард, мистификация, «расстрелянное возрождение», лирика.

SUMMARY

Olha Punina. Varvara Chorna as literary mystification.

The article is dedicated to artistic-literary searching for the Varvara Chorna a little-known poetess of the twentieth years of the twentieth century. Behind style attributes its creativity concerns to avant garde. Is proved, that the author of the Varvara Chorna – a hoax, which was embodied by the modern Ukrainian writer, editor of the literary almanac «Kalmius» Oleh Solowey.

Key words: avant garde, mystification, «red renaissance», lyrics.

УДК 821.161.2

Олена РОСІНСЬКА

к. філол. наук, доцент,

Макіївський економіко-гуманітарний інститут

САКРАЛЬНИЙ І ПРОФАННИЙ ПРОСТІР У ПОЕТИЧНОМУ СВІТІ М. КІЯНОВСЬКОЇ

У статті аргументується доцільність дослідження категорій простору в поезії Маріанни Кіяновської крізь призму їх символічного значення, що реалізується в художньому цілому поетичного тексту, утворюючи складну систему. Автор враховує фундаментальне твердження про те, що в художньому тексті просторовий символ набуває ознак специфічно виявленого знака культури. Працюючи з асоціативністю, всім спектром смислів символічного, поет розширює поле інтерпретації художнього цілого свого твору. Аналіз поетичних текстів дає можливість зробити висновок про символічний зміст топосів гори, саду, лісу, ріки (води), дороги, перехрестя дороги.